

Motion till riksdagen 2009/10:Ub387

av Mats Pertoft m.fl. (mp)

Elevhälsovård

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utreda förslaget om att göra elevhälsovården till en rättighet för eleverna samt om dess konsekvenser för elever och skolhuvudmän.

Motivering

Vi behöver en elevhälsovård som är mer tillgänglig och med bättre kvalitet i Sverige. I flera år har rapporterna om elevernas psykiska och fysiska hälsoproblem duggat tätt. Senast har det kommit larm om att man inte klarar av att både genomföra sina lagreglerade undersökningar och att arbeta med vaccinationer kring svininfluensan.

Det är viktigt att tidigt upptäcka problem hos barn och unga samt åtgärda dem. Elevhälsovården har här en påtagligt viktig uppgift. Barn behöver veta vart de ska vända sig om de mår dåligt fysiskt eller psykiskt eller om de har problem de ej kan lösa själva. Lärare och förskolepersonal ska också veta hur de ska göra om de oroar sig för ett barn.

Sociala problem upptäcks ofta i skolan, och skolan har en nyckelroll genom sin möjlighet att fånga upp problem tidigt. Det är viktigt att agera innan problem hunnit utveckla sig. Mobbning, våld, skolk och dåliga skolresultat har ofta psykologiska eller ibland fysiologiska orsaker som man kan göra något åt om man kommer in tidigt och på rätt sätt. Elevhälsovårdens arbete är både förebyggande och hälsofrämjande.

Alla skolor i Sverige, fristående som kommunala, är skyldiga att ordna elevhälsovård för sina elever. Men kvaliteten i elevhälsovården varierar alldeles för mycket mellan olika skolor och olika huvudmän.

Enligt dagens lagstiftning i skollagen 14 kap. ska elevhälsovård anordnas. Den har till ändamål att ”följa elevernas utveckling, bevara och förbättra deras själsliga och kroppsliga hälsa och verka för sunda levnadsvanor hos

Fel! Okänt namn på

dem”. Det sägs i lagen att den främst ska vara förebyggande, men där sägs också att den skall omfatta hälsokontroller och enkla sjukvårdsinsatser. Det anges bara att det ska finnas skolläkare och skolsköterska, men inte i vilken omfattning. Yrkesföreningar för skolsköterskor och kuratorer menar att antalet elever på vissa ställen är så stort att det är omöjligt att göra ett bra jobb.

I regeringens förslag till en ny skollag är detta formulerat på följande sätt:

Det ska finnas elevhälsa för eleverna. Elevhälsan ska omfatta medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser. Elevhälsan ska främst vara förebyggande och hälsofrämjande. Elevhälsan ska stödja elevernas utveckling mot målen. För elevhälsans medicinska, psykologiska och psykosociala insatser ska det finnas tillgång till skolläkare, skolsköterska, psykolog och kurator. Vidare ska det finnas tillgång till personal med sådan kompetens att elevernas behov av specialpedagogiska insatser kan tillgodoses.

Detta är en välkommen skärpning av dagens lagtext, men grundproblemet kvarstår.

Grundproblemet är klassiskt inom lagstiftningen och handlar om vem som är mest kompetent att definiera en effektiv elevhälsa, staten eller skolhuvudmannen (kommunen eller fristående sådana). Vore det effektivt att centralt från Stockholm bestämma hur många skolläkare, sköterskor och kuratorer skolhuvudmännen skall anställa per barn? Knappast. Detta är frågor som måste avgöras lokalt. Samtidigt väcks åter och åter oron att huvudmännens nedskärningar drabbar elever som är i starkt behov av en effektiv elevhälsa. Det är behov som om de inte fångas upp och bearbetas riskerar att utvecklas till större handikapp senare i livet.

Som ett nytt förslag i denna fråga vill vi därför föreslå riksdagen att ge regeringen i uppdrag att utreda en annorlunda ansvarsfördelning när det gäller elevhälsovården. Hitintills har elevhälsovården varit något som skolhuvudmannen anordnar och elever använder.

I denna motion föreslår vi att elevhälsovården istället blir en rättighet som eleverna har och som skolhuvudmannen måste leva upp till. En dylik omformulering stärker bl.a. elevernas rättighet till en fullvärdig elevhälsovård, och den innebär också att behovet av statlig detaljstyrning minskar och kan kvarstå på t.ex. den nivå som föreslås i regeringens förslag till ny skollag. När skoljurister tillfrågats anser de att detta förslag helt klart skulle innebära en klar förstärkning av elevernas ställning ifråga om tillgången till bra skolhälsovård. Det skulle antagligen även innebära en något ökad kostnad för skolhuvudmännen, dock inte någon större.

För att få kunskap om konsekvenserna av förslaget om att göra elevhälsovården till en rättighet för eleverna föreslår vi att riksdagen ger regeringen i uppdrag att utreda förslaget och dess konsekvenser för elever och skolhuvudmän.

Fel! Okänt namn på

Stockholm den 4 oktober 2009

Mats Pertoft (mp)

Lage Rahm (mp)

Thomas Nihlén (mp)

Gunvor G Ericson (mp)

Peter Rådberg (mp)

Bodil Ceballos (mp)

Ulf Holm (mp)